

Jubileji

Nataša Kandus – sedemdesetletnica

Vsak dokaj reden in vsaj malo pozoren obiskovalec naše hiše bo znal povedati, da blizu Kazine pogosto srečuje živahno Ljubljankanko na belem damskem kolesu. Nihče ne ve, ali je namenjena k uram grščine ali pa se že vrača iz restavratorske delavnice, ali je že prevzela iskano v arhivu ali pa se ji mudi na kakšno drugo dobrodelno delo, je pa vsem njenim nekdanjim sodelavcem zagotovo jasno le to, da se ji mudi, saj je to naša bibliotekarka in dolgoletna vodja knjižnice Nataša Kandus. In prav ta njena osebna lastnost, da nikoli ne miruje, ampak zmeraj išče nove poti do znanja in dela, je zelo opazno zaznamovala njeno delovno pot v naši

knjižnici in na Inštitutu za novejšo zgodovino. Čeprav gre za rojeno Ljubljankanko, je Nataša imela prednike v prepišni Vipavski dolini in nam je sodelavcem večkrat (s ponosom) omenjala sorodnike iz Vrtovina ter se na glas vpraševala, ali so tja res prišli iz kakšnega furlanskega mesteca.

Danes se nekateri ne zavedajo, da Inštitut za novejšo zgodovino ne bi bil to, kar je, če v svojem sestavu ne bi imel svoje knjižnice, zagotovo pa lahko tudi trdim, da knjižnica Inštituta za novejšo zgodovino ne bi bila takšna, kot je, če ne bi v njej vrsto let delala bibliotekarka Nataša Kandus. Nataša je študirala zgodovino in geografijo, v njenem letniku pa je bilo kar nekaj zgodovinarjev, ki so pustili vidno sled v našem zgodovinopisju; naj najprej omenim njenega dolgoletnega sodelavca in prijatelja Borisa Mlakarja, v tisti generaciji pa so bili še Primož Heinz, Milko Mikola, Dušan Nečak, Vanja Stergar, Irena Vilfan in drugi.

Nataša je prišla na inštitut leta 1972 po obdobju manjšega zastoja knjižnične dejavnosti, ko so nekateri zmotno menili, da lahko tovrstna znanstvena knjižnica deluje že kot interna knjižnica inštituta. Na srečo so v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja na inštitutu vendarle sprevideli, da specialna znanstvena knjižnica ne sme biti le interno skladišče knjig, ampak mora v njej delati oseba s širokim znanjem in poznavanjem knjižničarske stroke, zgodovinopisja, tujih jezikov in širše humanistične razgledanosti. Naši jubilarntki je s svojim ažurnim in vsestranskim delom uspelo, da je knjižnica Inštituta za novejšo zgodovino med letoma 1972 in 2008 postala mesto,

kjer nisi dobil le časopisov in knjig, ampak tudi številne ostale informacije, ki so zelo pomembne za raziskovalce in zgodovinarje.

Po opravljenem strokovnem izpitu se je lotila širjenja knjižnice, ki je sprva obsegala le eno sobo. Po šestintridesetih letih njenega delovanja pa so bili rezultati več kot očitni. Iz skromne pomožne čitalnice se je knjižnica pod njenim vodstvom spremenila v moderno biblioteko z več kot dvajsetimi čitalniškimi mesti, ki je ob njeni upokojitvi štela več kot 22.000 knjig, vključenih v vzajemni katalog COBISS. Pod njenim vodstvom je knjižnica zvesto sledila novim tehnološkim in strokovnim načelom v knjižničarski stroki. Rezultat te težnje pa je tudi dejstvo, da je Nataša Kandus licenco za vnašanje v vzajemno bazo COBISS dobila že avgusta leta 1994. V bazo COBIB je tako vnesla podatke o 4228 knjigah, 1903 člankih (skupaj je kreirala kar 6146 zapisov, od česar je bilo le 2235 bibliografskih enot v slovenskem jeziku).

Še bolj kot formalni vidiki pa so pomembne njene vsebinske spremembe. Med svojim dolgoletnim delom je Nataša Kandus namreč povsem spremenila značaj knjižnice. Knjižnica, ki naj bi po predstavah z začetka sedemdesetih let prvenstveno zbiral in ohranjal le gradivo o zgodovini »delavskega gibanja«, je pod njenim vodstvom postopoma, a vztrajno povsem prerasla tedanjo vsebinsko omejitvev. Razvila se je namreč v najpomembnejšo zbirko knjig in časopisov o novejši zgodovini Slovencev. Že od konca sedemdesetih let, še posebej pa po letu 1991 si je prizadevala, da knjižnično gradivo ni bilo ideološko enostransko, in je skušala dobiti vse pomembne publikacije, ne glede na državo izvora. Zato se je vztrajno trudila širiti obseg knjižničnega fonda, vanj pa je vključevala pomembno gradivo – od lokalnih publikacij do širokega spektra monografskih in periodičnih tiskov iz domovine in emigracije. Današnja knjižnica tako raziskovalcem različnih družboslovnih in humanističnih strok iz vse Slovenije in tujine omogoča kakovosten študij politične, gospodarske, socialne in kulturne zgodovine Slovencev in v znatni meri tudi prostora nekdanjih držav, v katerih so živeli Slovenci. Dokaz pravilnosti njene usmeritve je bilo nenehno povečevanje števila uporabnikov knjižnice, ki so prihajali z vseh slovenskih univerz, iz zamejstva in celo iz drugih držav.

Ob tem pa moramo poudariti še drugo plat delovanja Nataše Kandus. Že leta 1980 je objavila bibliografijo *Letopisa Muzeja narodne osvoboditve in Prispevkov za zgodovino delavskega gibanja* do leta 1980. Čez nekaj let (1988) pa še bibliografijo *Prispevkov* do leta 1985. Leta 1989 je skupaj z Zdenkom Čepičem in Damijanom Guštinom pripravila biobibliografije sodelavcev Inštituta za novejšo zgodovino ob njegovi tridesetletnici. Ob raznih obletnicah je uredila še osebne bibliografije Franceta Škerla, Dušana Bibra, Franceta Klopčiča, Toneta Ferenca, Ivana Križnarja in Milice Kacin-Wohinz. Vsekakor pa ne smemo pozabiti mednarodne objave za kongres zgodovinarjev v Kanadi z naslovom *Slovenian historiography in foreign languages, published from 1918–1993: on the occasion of the 18th International Congress of Historical Sciences, Montréal 1995*, ki jo je pripravila skupaj z Olgo Janša-Zorn in Evo Holz v uredništvu Sergija Vilfana, ter ob tem še njenega bibliografskega dela pri zajetni dvodelni monografiji *Slovenska novejša zgodovina*, ki je izšla leta 2005. Nataša

Kandus je pripravila tudi več tematskih bibliografij o osamosvajanju, holokavstu, španski državljanski vojni, nacizmu in fašizmu ter o Judih na Slovenskem. Prav zaradi svojega zgodnjega zanimanja za vse, kar je bilo povezano z Judi na Slovenskem, je vrsto let veljala za eno boljših poznavalk Judov v Ljubljani in še posebej njihovih osebnih zgodb in usod med drugo svetovno vojno.

Njena obča razgledanost pa je še precej presegala strokovno področje knjižnice in je segala od likovne umetnosti, glasbe, literature do znanja tujih jezikov, kar ji je omogočalo suvereno svetovanje raznovrstnim uporabnikom o gradivu in pri razreševanju njihovih vprašanj.

Ob pomembnem jubileju naši Nataši nekdanji sodelavci iskreno čestitamo in ji želimo, da bi še naprej ostala tako aktivna kot doslej.

Igor Zemljič

Boris Mlakar – sedemdesetletnik

Kolego znanstvenega svetnika dr. Borisa Mlakarja poznamo kot zavzetega raziskovalca predvsem zgodovine domobranstva na Slovenskem, čeprav je nabor njegovih raziskovalnih tem precej širši. Kolegi in prijatelji ga doživljamo nekako žlahtno protislovno. Je izrazit individualist, človek široke razgledanosti, zazrt v svoje raziskovalno delo. Na drugi strani nastopa njegova prijazna človeška podoba, zaradi katere je stanovskim kolegom in sodelavcem vselej pripravljen pomagati z nasveti in posredovanjem podatkov, se sprostiti v njihovi družbi, jih razveseliti z iskrivimi, včasih nekoliko ironičnimi domislicami, ki odražajo

filozofijo distance do stvari in njihovega relativiziranja.

Čeprav smo o Borisu nekaj že zapisali ob njegovem predhodnem jubileju, se na tem mestu pač ni mogoče izogniti določenim ponovitvam z njegove življenjske in poklicne poti. Rodil se je 14. novembra 1947 v Cerknem, po osnovni šoli v rojstnem kraju je obiskoval gimnazijo v Idriji, poimenovani po znamenitem slovenskem matematiku Juriju Vegi. Na Filozofski fakulteti ljubljanske univerze je leta 1972 diplomiral iz zgodovine in sociologije. Po diplomi se je zaposlil na takratnem Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja, današnjem Inštitutu za novejšo zgodovino, kjer je ostal vse do upokojitve. Po prihodu na inštitut je krajši čas delal kot arhivist na gradivu protikomunističnega tabora med drugo svetovno vojno, nato pa je prešel v raziskovalni oddelek, zadolžen za proučevanje istega obdobja, in skozi raziskovalna leta uveljavil